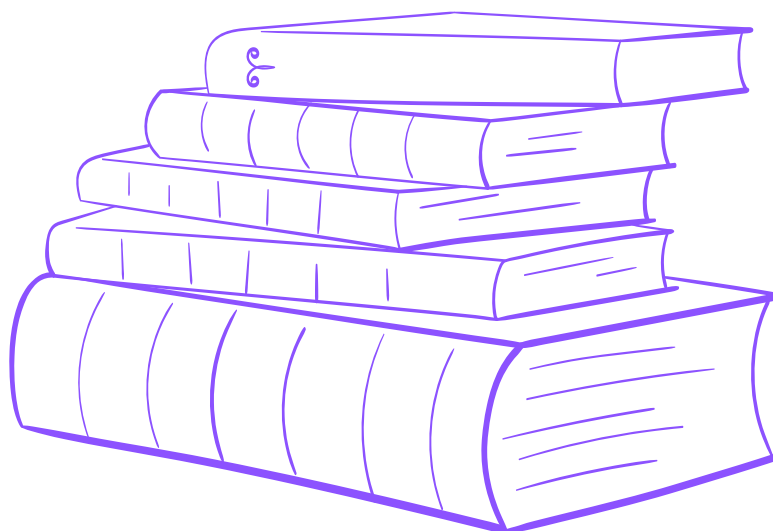

RAPORT DE SITUAȚIE

politici de tineret

5 localități din Dondușeni

Autori:

Mihalcean Nonna,

drd. psihologie, lucrător de tineret, directoare CIDP Anima

Renata Grădinaru,

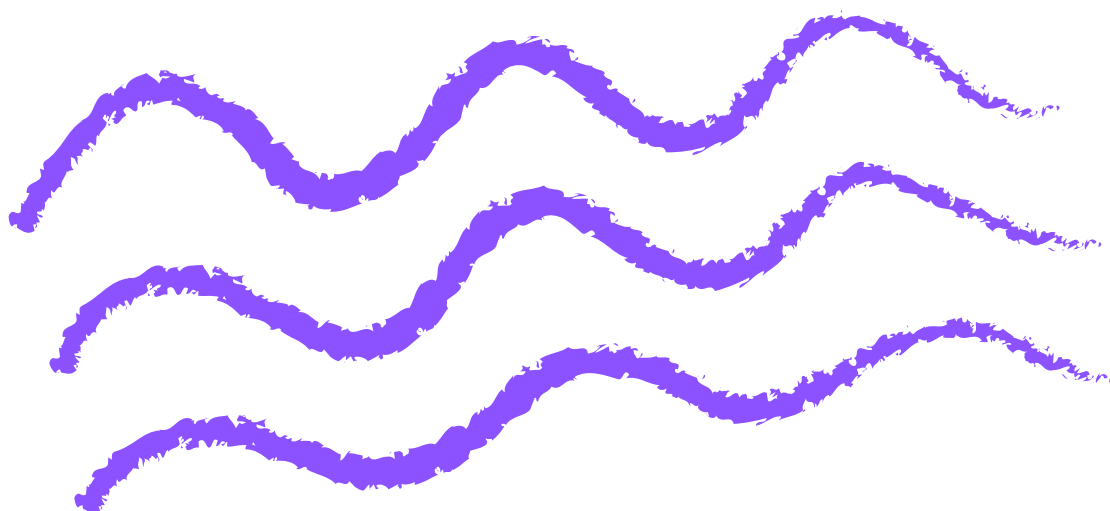
lucrătoare de tineret, expert în egalitate de gen, master în administrație publică

Mariana Bejenari,

lucrătoare de tineret, expertă în activism civic, directoare CT

Domnica Vexler,

specialistă de tineret, expertă în participarea tinerilor

*Acest material a fost realizat cu suportul financiar al Uniunii Europene și cofinanțat de Suedia, în cadrul proiectului implementat de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Moldova, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare și Organizația Necomercială Agenția Regională de Dezvoltare din Tiraspol. Conținutul acestuia reprezintă responsabilitatea exclusivă a proiectului „**DebateYouthClub**”, finanțat de Uniunea Europeană. Conținutul materialului aparține AO UNDA VERDE și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene.*

HARTA RAIONULUI DONDUȘENI

RAIONUL EDINEȘ

RAIONUL
DROCHIA

RAIONUL SOROCA

REPUBLICA MOLDOVA

LEGENDA

- Orașul Dondușeni
- Localități selectate
- Alte localități
- Drumuri principale
- Drumuri secundare
- Râuri

RAIONUL BĂLȚI

LOCALITĂȚI MARCATE:

- Cernoleuca
- Dondușeni
- Sudarca
- Țaul
- Târnova

Scop: identificarea modului în care autoritățile locale au integrat acțiuni și resurse pentru tineret în politicile și bugetele lor.

CUPRINS:

Glosar

Preambul

Metodologie cercetare

Analiză focus grupuri - raionul Dondușeni

HARTĂ a problemelor pe domenii în raionul Dondușeni

Profil demografic și situația tinerilor în cele cinci comunități din raionul Dondușeni

Acte și politici relevante pentru Dondușeni (2019–2026)- nivel național (aplicabile și local)

Analiza de documente și politici pe domeniul de tineret în r. Dondușeni

Recomandări pentru Dondușeni – dezvoltarea politicilor de tineret până în 2030

GLOSAR

Raport de situație

document analitic care descrie starea actuală a unui sector sau domeniu (în acest caz, tineretul), pe baza datelor colectate din comunități, politici și bugete. Include constatări, probleme identificate și recomandări.

Activism civic

implicarea activă a cetățenilor, în special a tinerilor, în viața comunității prin acțiuni, inițiative, campanii sau participarea la procese decizionale, cu scopul de a aduce schimbări pozitive.

Tineri

persoane cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani (conform legislației Republicii Moldova), aflate într-o etapă de formare educațională, profesională și civică.

Politici de tineret

ansamblul de strategii, programe și măsuri adoptate de autorități pentru a sprijini dezvoltarea tinerilor, participarea lor civică, accesul la educație, cultură, sănătate și oportunități economice.

Nevoile tinerilor

cerințe și priorități identificate de tineri în comunitățile lor, precum acces la educație de calitate, locuri de muncă, spații de agrement, implicare civică și sprijin psihosocial.

Focus grup

metodă de cercetare calitativă, bazată pe discuții semi-structurate cu un grup de participanți, pentru a colecta opinii, percepții și experiențe legate de un anumit subiect.

Preambul

Tinerii reprezintă una dintre cele mai importante resurse ale comunității, fiind motorul schimbării sociale, culturale și economice. În Republica Moldova, dezvoltarea sectorului de tineret este reglementată prin **Strategia Națională „Tineret 2030” (2023–2026)** și prin legislația în vigoare, care stabilesc direcții clare pentru participarea civică, educația nonformală, sănătatea, cultura și implicarea tinerilor în procesul decizional.

La nivelul raionului Dondușeni, politicile de tineret sunt integrate în **Strategia de Dezvoltare Socio-Economică 2022–2027**, dar nu există un document separat dedicat exclusiv sectorului de tineret. În ultimii ani, bugetele alocate au fost variabile și uneori inexistente, ceea ce a limitat impactul programelor și activităților destinate tinerilor. Totuși, există inițiative locale prin centrele de tineret, ONG-uri și proiecte educaționale, care demonstrează interesul comunității pentru implicarea tinerilor.

Acest raport își propune să ofere o **analiză documentară și participativă** a situației actuale, prin:

- studierea documentelor de politici și a bugetelor locale din ultimii 3 ani;
- organizarea de **focus grupuri** cu tineri din Cernoleuca, Dondușeni, Țaul, Țîrnova și Sudarca;
- formularea unui set de **recomandări** pentru autoritățile publice locale (APL), în vederea consolidării politicilor de tineret.

Tinerii din Dondușeni se confruntă cu provocări precum migrația, lipsa infrastructurii moderne, resurse financiare limitate și participare redusă la procesul decizional. În același timp, ei manifestă dorința de implicare, creativitate și energie, ceea ce reprezintă un potențial valoros pentru dezvoltarea comunității. Prin acest raport, se dorește evidențierea acestor realități și formularea unor soluții concrete.

Documentul va constitui o bază de dialog între tineri și decidenți, oferind oportunitatea de a construi politici locale adaptate la Strategia Națională „Tineret 2030” și la specificul raionului Dondușeni. Obiectivul final este crearea unui cadru sustenabil, transparent și participativ, care să permită tinerilor să se dezvolte, să se implice și să contribuie activ la viitorul comunității lor.

Metodologia raportului de situație

Raportul de situație pe cele 5 localități din raionul Dondușeni (Cernoleuca, Dondușeni, Țaul, Țîrnova, Sudarca) a fost realizat printr-o metodologie participativă și documentară, menită să surprindă atât perspectiva tinerilor, cât și cadrul instituțional existent.

Selecția participanților:

Au fost implicați câte 12–17 tineri din fiecare localitate, diversificați după gen, vârstă și statut socio-economic, pentru a reflecta realitatea comunității.

Durata și locația:

Focus grupurile au durat între 90–120 minute și s-au desfășurat în spații accesibile și prietenoase (Centre de Tineret, școli, biblioteci).

Metodologia de lucru:

S-a utilizat o discuție semi-structurată, cu întrebări deschise și exerciții interactive. Instrumentele folosite au fost flipchart, post-it-uri, markere și fișe de lucru. Etapele au inclus: introducerea și prezentarea scopului, discuția pe teme principale, prioritizarea problemelor și formularea de concluzii și recomandări.

Structura ghidului de discuție:

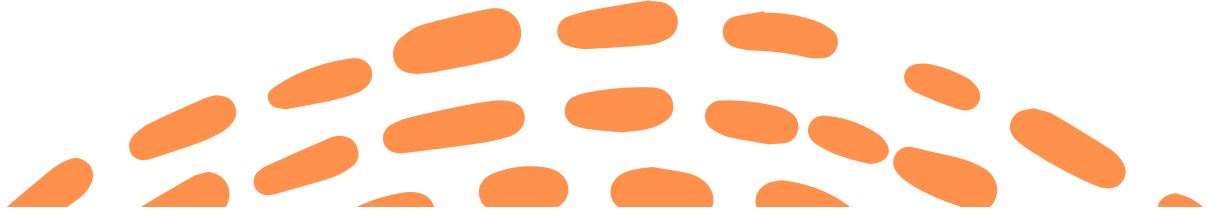
- Secțiunea 1: Prezentarea proiectului și scopul acestuia (exerciții de cunoaștere).
- Secțiunea 2: Interese și ocupația tinerilor.
- Secțiunea 3: Probleme și obstacole (educație, angajare, migrație, implicare civică).
- Secțiunea 4: Comunicarea cu APL și decidenții.
- Secțiunea 5: Infrastructura și spațiile pentru tineri.

Analiza documentară:

Au fost studiate documentele de politici publice disponibile în cele 5 localități, precum și bugetele din ultimii 3 ani, cu accent pe acțiuni și resurse destinate tinerilor. Rezultatele au fost corelate cu datele din focus grupuri pentru a evidenția discrepanțele între politici și realități.

Rezultate așteptate:

- Elaborarea unui set de recomandări pentru fiecare localitate.
- Definirea unor teme pentru Clubul de dezbateri.
- Redactarea unui raport de situație public, lansat pe pagina de socializare a organizației

Analiză focus grupuri - raionul Dondușeni

Localitatea Tîrnova

La focus grup au participat 18 tineri din clasele VII-IX. Discuția s-a desfășurat într-o atmosferă degajată, tinerii fiind bine dispuși și deschiși. Întrebați cu ce se mândresc în localitate, au menționat clădiri și locuri istorice, considerate repere identitare. Istoria și locurile istorice sunt o valoare pe care au menționat-o repetate ori.

La analiza timpului educațional și liber, tinerii au subliniat implicarea în activități extracurriculare la școală și participarea în Consiliul Elevilor, precum și sprijinul primit din partea directorului adjunct pentru inițiative comunitare. Aceștia au menționat că participă la evenimente ca invitați dar organizează și Campanii sociale și comunitare, educaționale în care colectează bunuri pentru familii nevoiașе, organizează târguri, ziua faptelor bune și concursuri intelectuale.

Printre problemele de infrastructură identificate: starea drumurilor, lipsa iluminatului public, lipsa unui spațiu de socializare în școală și absența unor cafenele pentru tineri, aranjarea parcului sătesc și holurile gimnaziului.

Printre problemele economice: Tinerii au menționat lipsa locurilor de muncă și a perspectivelor de angajare, salarii mici și în cele mai deseori cazuri imposibilitatea de a munci part Time decât la munci grele ca zilieri.

Printre problemele ce țin de educație și socializare: sa menționat necesitatea cluburilor pe interese, activități interactive, cluburi de dans, lectură, desen ș.a. gratuite pentru tineri. La moment majoritatea pleacă la Dondușeni pentru a merge la aceste ocupații, la care costurile sunt la fel mărite.

La directiva de colaborare cu decidenții- tinerii au menționat că au o colaborare de nivel bun cu școala, și când este ceva ei se implică. Nu au venit cu solicitări în scris sau petiții niciodată la administrația școlii și nici la primar sau consilieri.

Tîrnova – Probleme identificate

- Infrastructură deficitară (drumuri în stare proastă)
- Lipsa iluminatului public
- Număr mic al cluburilor pe interese pentru tineri și care nu răspund la interesele acestora
- Lipsa unui spațiu de socializare în școală amenajat și prietenos, deschis pentru toți
- Lipsa cafenelelor/spațiilor informale pentru tineri în sat – sigure și fără substanțe nocive
- Lipsa locurilor de muncă și a perspectivelor de angajare pentru tineri

Localitatea Țaul

Au participat 18 tineri din clasele VIII–IX. Aceștia au afirmat că se mândresc cu cel mai mare și frumos parc din localitate, precum și cu spațiile verzi. La fel ca și în Târnova, tinerii au cultura istoriei și valoarea locurilor istorice care sunt în regiune. Au adus în vizor importanța renovării și restabilirii conacurilor din regiune și chiar organizarea unui muzeu din acesta, care la moment este și pe rol de restaurant local la care administrația este ok cu așa acțiune.

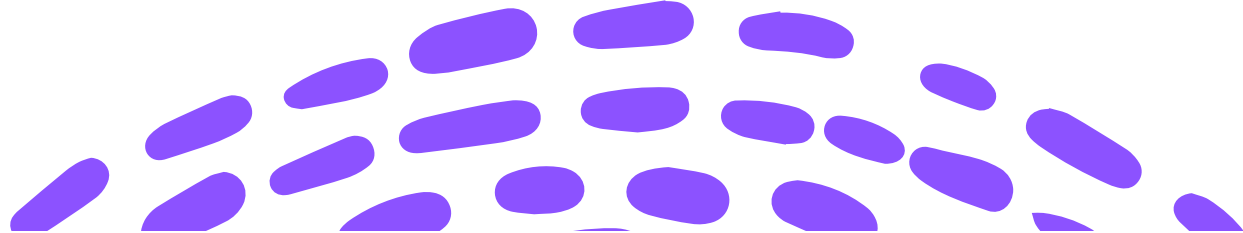
La directiva educație și socializare: tinerii au menționat existența unor cluburi pe interese în localitate gratuite și accesibile (dans, sport). Totuși, au subliniat nevoia de îmbunătățirea a spațiilor acestor Cluburi- inclusiv sala de sport și sălile de acțiune unde se desfășoară.

La directiva infrastructură, tinerii au menționat necesitatea de îmbunătățire, reînverzire și dotare a parcului sătesc și a spațiilor outdoor din jurul școlii, în care majoritatea tinerilor își petrec timpul.

La directiva colaborare cu decidenții, subliniem o problemă majoră semnalată de respondenți prin lipsa/rigiditatea de comunicare cu administrația școlii, percepută ca rece și unilaterală și puțin interesată de opiniile tinerilor. De asemenea, tinerii consideră că autoritățile publice locale nu sunt receptive la propunerile lor. Printre necesități: cafenele și spații de socializare.

Țaul – Probleme identificate

- Parc și spații outdoor insuficient amenajate
- Nivel scăzut al comunicării eficiente cu administrația școlii
- Percepția unei administrații școlare rigide
- Lipsa deschiderii autorităților publice locale față de tineri
- Lipsa spațiilor de socializare (cafenele, zone pentru tineri)

Localitatea Dondușeni

La focus grup au participat 12 tineri din clasele a 8-11-a. Tinerii au fost deschiși pentru o discuție și chiar au venit cu interes pentru a se împărtăși cu așteptările și dorințele lor pentru dezvoltarea comunitară.

În lista de probleme menționate de tinerii din Dondușeni au fost problema câinilor vagabonzi, spații verzi neamenajate, lipsa activităților culturale gratuite pentru tineri, spații de socializare indoor și outdoor, lipsa unui MOLL și magazine specializate, inventar învechit în centrele medicale din localitate, lipsa pistelor de biciclete și parcuri autorizate și securizate pentru acestea în spațiile publice.

La analiza acestora am subliniat necesitate de politici publice pentru infrastructura care lasă de dorit: străzi neiluminate, lipsa pistelor de bicicletă, parcuri neamenajate, lipsa cafenelelor și locurilor de socializare intelectuală pentru tineri. Totuși tinerii au menționat pozitiv acțiunile decidenților de a construi un teren outdoor pentru tineri care este foarte întrebant și posibilitatea de a merge la Centru comunitar la activități organizate de asociații obștești și grupuri de inițiativă.

În procesul de focus grup tinerii au evidențiat lipsa spațiilor de socializare și problemele ecologice din oraș, acestea fiind intercalate cu starea parcurilor și spațiilor verzi din oraș dar și gunoiul de pe străzile orașului, lipsa urnelor și întreținerea acestora. Ei au menționat necesitatea unor spații de odihnă și recreere, precum și organizarea de activități dedicate tinerilor (jocuri intelectuale, evenimente de socializare). Spre deosebire de alte localități, tinerii din Dondușeni consideră că autoritățile publice locale sunt deschise pentru colaborare și implicare în inițiativele lor.

Dondușeni – Probleme identificate

- Prezența câinilor vagabonzi
- Spații verzi neamenajate
- Lipsa activităților culturale gratuite pentru tineri
- Un număr limitat și nu ajung a spațiilor de socializare pentru tineri (indoor și outdoor)
- Lipsa centrelor comerciale și a magazinelor specializate
- Dotări medicale învechite în instituțiile de sănătate din oraș
- Probleme ecologice la nivel local

Cernoleuca

În localitate la focus grup au participat 14 tineri din clasele a 8-a-9-a. Tinerii au menționat lipsa posturilor de muncă decent plătite, populația în scădere.

La fel, în procesul de analiză sau evidențiat lipsa serviciilor de distracție și socializare. Localitatea nu oferă spațiu disponibil pentru distracții, dansuri sau disco. Tinerii au menționat interes pentru activități culturale cum ar fi lecții la chitară și alte instrumente, Club de interese și dans tradițional. Inclusiv tinerii au menționat interes față de activitățile unui club de sport precum ar fi Club de lupte sau atletică ușoară.

O altă problemă evidențiată a fost infrastructura localității are nevoie de investiții și atenție sortită din partea APL. În această ordine de idei au fost menționate: iluminatul stradal care lipsește sau nu este întreținut la nivelul necesar și urnele de gunoi în spațiile publice. O cafenea cu servicii de patiserie și cafea, băuturi non alcoolice în localitate și organizarea parcului.

O altă necesitate evidențiată a fost lipsa spațiilor de socializare în localitate și al activităților de socializare.

Tinerii nu au experiență în comunicare cu APL sau cu administrația școlii. Aceștia au menționat că nu există în localitate o practică de interacționare între locuitori și tineri cu decidenții. Dacă în localitate se identifică o problemă, aceștia au menționat că nu intervin, doar așteaptă că aceasta se va rezolva. Din experiența localității, APL este implicat și rezolvă problemele doar că nu le consultă direct cu locuitorii și nici nu implică tinerii în procesul decizional.

Cernoleuca – Probleme identificate

- Un număr mic a locurilor de muncă bine plătite
- Scăderea populației
- Un număr mic a activităților de divertisment și socializare
- Neamenajarea și insecuritatea spațiilor dedicate (disco, evenimente culturale)
- Infrastructură slab dezvoltată:
 - iluminat stradal insuficient
 - lipsa urnelor de gunoi
- Lipsa spațiilor de socializare și coordonarea acestor activități
- Nivel scăzut a unei culturi de implicare civică (tinerii nu interacționează cu APL)
- Nivel scăzut consultării tinerilor în procesul decizional
- Lipsa serviciilor locale (cafenea, parc amenajat)

Sudarca

La focus grup au participat 17 tineri din clasele 8-a-11-a. La întrebarea ce ține de problemele și necesitățile din localitate care le au tinerii, aceștia au menționat că și-ar dori un teren multifuncțional în spațiu outdoor, deschis și gratuit pentru toți tinerii.

La fel, au menționat necesitatea de o sală multifuncțională în școală sau în primărie pentru CE și CLT. Tinerii își doresc o sală amenajată, cu mobilier și tehnică necesară pentru activitatea de planificare și de lucru al structurilor reprezentative a tinerilor din localitate. La fel, acest spațiu poate fi utilizat la organizarea activităților de socializare, cinema sau jocuri de societate.

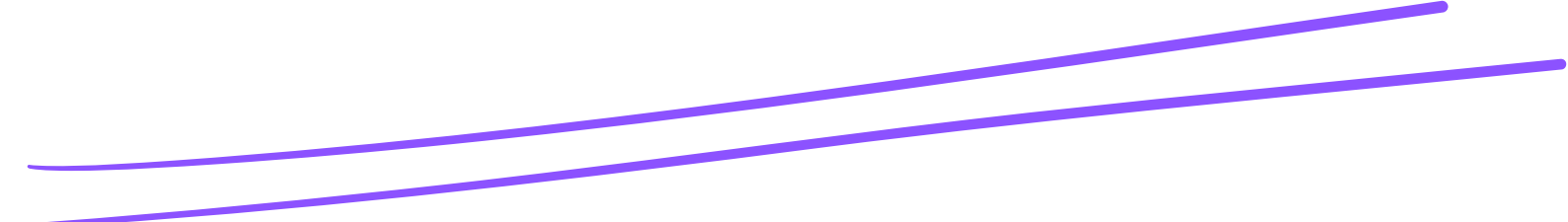
O altă necesitate în localitate identificată de tineri, în legătură cu organizarea timpului liber pentru tineri a fost deschiderea unei cafenele, unui teren de joacă pentru copii unde și tinerii părinți să poată să se ocupe cu sport în aer liber și să fie alături de copii. Organizarea parcului sătesc și reînverzirea acestuia prin sădirea copacilor decorativi și al florilor.

La infrastructura localității care leagă serviciile disponibile de tineri este și sala de sport din școală care cere renovare și reabilitare. La fel o problemă ar fi lipsa scaunelor pentru cei care vin să susțină jucătorii de fotbal la stadionul din sat și amenajarea unui spațiu de odihnă în parc în formă de foisor.

La analiza nivelului de comunicare între tineri și APL, a fost menționat că în localitate este o frumoasă practică de comunicare și relaționare între tineri și decidenți. Aceștia au un exercițiu de democrație prin care tinerii merg la O cafea cu primarul unde discută despre probleme și vin cu propuneri. Localitatea este deschisă pentru interacțiune cu locuitorii, și consultarea acestora. Totuși un număr mare de probleme care implică tinerii rămân nerezolvate și nici nu se regăsesc în acțiunile de viitor al decidenților. Tinerii sunt interesați să învețe și să intensifice relațiile de comunicare și colaborare cu APL-ul în vederea dezvoltării comunitare.

Sudarca – Probleme identificate

- Lipsa unui teren sportiv multifuncțional outdoor
- Lipsa unei săli multifuncționale pentru tineri (activități, întâlniri)
- Lipsa spațiilor de socializare (cafenea, activități recreative)
- Este necesar de îmbunătățit infrastructura pentru petrecerea timpului liber (parc, locuri de joacă)
- Sala de sport necesită renovare
- Lipsa facilităților pentru spectatori la stadionul sătesc
- Lipsa spațiilor de odihnă (foișoare, zone amenajate) în sat
- Deși există comunicare cu APL, multe probleme rămân nerezolvate și mai este necesar de îmbunătățit dialogul între tineri și APL

HARTĂ a problemelor pe domenii în raionul Dondușeni

I. Spații de socializare și infrastructură pentru tineri

1. Deficit major de spații de socializare sigure, accesibile și incluzive pentru tineri (indoor și outdoor)
2. Un număr limitat a spațiilor comunitare multifuncționale/ în unele localități lipsa lor (pentru întâlniri, activități, lucru pentru CE și CLT)
3. Spații neamenajate în aer liber (parcuri funcționale, foișoare, zone de odihnă) și adaptate pentru siguranța locuitorilor și tinerilor
4. Lipsa cafenelelor și spațiilor informale de socializare pentru tineri, care să nu comercializeze substanțe nocive și să devină spațiu de socializare prietenos tinerilor
5. Lipsa/ un număr limitat de evenimente organizate timp de un an a discotecilor și a evenimentelor dedicate tinerilor (dans, socializare)

II. Activități pentru tineri și dezvoltare personală

6. Număr insuficient de activități extracurriculare gratuite dedicate tinerilor
7. Lipsa/ Număr limitat cu locuri limitate și nu mereu răspund la interesele și așteptările tinerilor a cluburilor pe interese (culturale, artistice, sportive)
8. Acces limitat la activități de recreere și dezvoltare (muzică, dans, sport)
9. Lipsa programelor structurate pentru petrecerea timpului liber

III. Infrastructură sportivă și educațională

10. Terenuri sportive în localitate neamenajate și chiar dacă sunt acestea nu sunt dotate corespunzător
11. Infrastructură sportivă degradată (lipsa echipamentelor, tribune, plase)
12. Necesitatea renovării sălilor de sport din instituțiile de învățământ
13. Lipsa spațiilor sportive multifuncționale accesibile gratuit

IV. Infrastructură publică și condiții de trai

- 14. Drumuri și trotuare în stare precară
- 15. Iluminat public insuficient sau nefuncțional
- 16. Spații verzi neamenajate și infrastructură urbană slab dezvoltată
- 17. Lipsa dotărilor de bază în spațiile publice (bănci, urne de gunoi etc.)

V. Oportunități economice și migrație

- 18. Lipsa locurilor de muncă decente și bine plătite pentru tineri
- 19. Lipsa perspectivelor de dezvoltare profesională pentru tineri, decât doar în agricultură și câteva domenii sociale
- 20. Risc de migrație și depopulare a localităților

VI. Participare civică și relația cu autoritățile

- 21. Nivel scăzut de implicare civică a tinerilor
- 22. Lipsa mecanismelor funcționale de consultare a tinerilor
- 23. Experiență redusă în organizarea consultărilor publice și dialogului civic
- 24. Percepția rigidității decidenților în raport cu ideile tinerilor
- 25. Implicarea limitată a tinerilor în procesul decizional
- 26. Prioritizarea insuficientă a nevoilor tinerilor în politicile locale

VII. Probleme sociale și de mediu (specifice unor localități)

- 27. Probleme ecologice și gestionarea deficitară a spațiilor verzi în sate și localitate
- 28. Prezența câinilor vagabonzi în Dondușeni, specific
- 29. Acces limitat la servicii publice de calitate (ex. servicii medicale) în Dondușeni în centrul raional de medicină

HARTĂ a problemelor pe domenii în raionul Dondușeni

ÎMPREUNĂ pentru o comunitate mai bună pentru tineri și pentru toți!

Profil demografic și situația tinerilor în cele cinci comunități din raionul Dondușeni

Conform legislației Republicii Moldova, categoria „tineri” include persoanele cu vârsta între **14 și 35 de ani**.

Demografia localităților cercetate conform datelor din [Biroul Național de Statistică – Statbank](#) _

🌐 Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova

Populația orașului Dondușeni

- **Total locuitori (2025–2026):** 5.538 persoane.
- **Structura pe sexe:** 47,6% bărbați (2.639), 52,4% femei (2.899).
- **Vârsta mediană:** 37,9 ani
- **Orașul Dondușeni:** aproximativ 25–30% din populație → **1.400–1.600 tineri**.

Satul Cernoleuca (raionul Dondușeni)

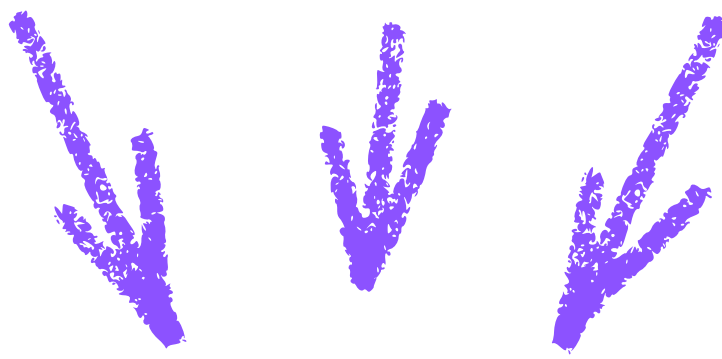
Conform ultimelor statistici disponibile:

- **Populația totală:** aproximativ **2.000–2.200 locuitori** (în scădere față de recensămintele anterioare, din cauza migrației și natalității reduse).
- **Structura pe vârste:** similară cu media raionului, cu o proporție ridicată de persoane vârstnice.
- **Tinerii (14–35 ani):** reprezintă circa **25–30% din populație**, adică aproximativ **500–650 persoane**.

Satul Țaul (raionul Dondușeni)

Conform estimărilor statistice recente:

- **Populația totală:** aproximativ **3.500–3.700 locuitori**.
- **Structura pe vârste:** satul are o proporție ridicată de persoane vârstnice, dar și un număr semnificativ de tineri, datorită prezenței instituțiilor educaționale locale.
- **Tinerii (14–35 ani):** reprezintă circa **25–30% din populație**, adică aproximativ **900–1.100 persoane**.

Satul Tîrnova (raionul Dondușeni)

Conform estimărilor statistice:

- **Populația totală:** aproximativ **3.000–3.200 locuitori**.
- **Structura pe vârste:** satul are o proporție ridicată de persoane vârstnice, dar și un segment important de tineri, mai ales datorită școlilor și activităților comunitare.
- **Tinerii (14–35 ani):** reprezintă circa **25–30% din populație**, adică aproximativ **750–950 persoane**.

Satul Sudarca (raionul Dondușeni)

Conform estimărilor statistice:

- **Populația totală:** aproximativ **2.200–2.400 locuitori**.
- **Structura pe vârste:** similară cu media raionului, cu o proporție ridicată de persoane vârstnice și un segment mai mic de tineri.
- **Tinerii (14–35 ani):** reprezintă circa **25–30% din populație**, adică aproximativ **550–700 persoane**.

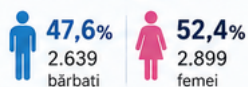
DATE DEMOGRAFICE – DONDUȘENI ȘI LOCALITĂȚI (2025–2026)

DONDUȘENI (oraș)

Populația totală
5.538
locuitori

Structura pe sexe

Vârsta mediană
37,9 ani

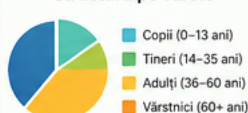
Tineri (14–35 ani)
25–30% din populație
1.400–1.600
tineri

CERNOLEUCA (sat)

Populația totală
2.000–2.200
locuitori

Structura pe vârste

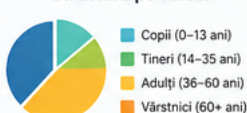
Tineri (14–35 ani)
25–30% din populație
500–650
tineri

ȚAUL (sat)

Populația totală
3.500–3.700
locuitori

Structura pe vârste

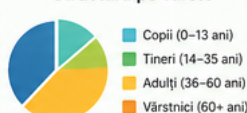
Tineri (14–35 ani)
25–30% din populație
900–1.100
tineri

TÎRNOVA (sat)

Populația totală
3.000–3.200
locuitori

Structura pe vârste

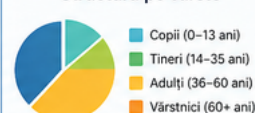
Tineri (14–35 ani)
25–30% din populație
750–950
tineri

SUDARCA (sat)

Populația totală
2.200–2.400
locuitori

Structura pe vârste

Tineri (14–35 ani)
25–30% din populație
550–700
tineri

OBSERVAȚII GENERALE

Populația este în scădere

Toate localitățile sunt afectate de migrație și natalitate redusă, ceea ce duce la îmbătrânirea populației.

Proportia tinerilor

Tinerii (14–35 ani) reprezintă aproximativ 25–30% din populație în toate localitățile, un segment esențial pentru viitor.

Importanța tinerilor

Chiar dacă sunt mai puțini, tinerii sunt cheia dezvoltării locale și a continuității comunităților.

Necesitatea politicilor locale de tineret

Datele confirmă necesitatea unor măsuri concrete pentru a reduce migrația și a crește implicarea civică a tinerilor.

Obiectiv: Comunități active, cu tineri implicați și oportunități reale de dezvoltare!

Acte și politici relevante pentru Dondușeni (2019–2026)

- **Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Tineret 2022–2026** – document cadru pentru toate APL, inclusiv Dondușeni.
- **Strategia „Tineret 2030” & programele ANT** – document de politici publice care continuă liniile directoare, cu accent pe educație nonformală, participare civică și dezvoltarea sectorului asociativ.

La nivel local (Dondușeni)

- **Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a Raionului Dondușeni 2022–2027** – document strategic general, include capitole privind educația, infrastructura și implicarea tinerilor, dar nu există o strategie separată de tineret.
- **Bugetele locale pentru tineret (2018–2023)** – alocări variabile, uneori zero, pentru activități de promovare și dezvoltare a sectorului de tineret.

Situația actuală

- **Nu există un document local dedicat exclusiv tineretului** (strategie sau plan de acțiuni propriu).
- Politicile sunt subsumate strategiei socio-economice și cadrului național „Tineret 2030”.
- **Resursele financiare sunt limitate și neregulate**, ceea ce reduce impactul programelor.
- **Participarea tinerilor la decizii** este redusă, dar există inițiative de consultare prin ONG-uri și cluburi de dezbateri.

Din analiza răspunsului la demersul de analiză a bugetului pentru domeniul de tineret în raionul Dondușeni, evidențiem următoarele date:

Bugetul raional Dondușeni pe anul 2025 la componenta de tineret constituie 20,0 mii lei și va fi realizat prin activitatea Secției CTTS în conlucrarea cu alte subdiviziuni din subordine și alte instituții.

Activitățile planificate pentru anul 2025:

- Panelul de discuții Suntem tineri și activi, 2 acțiuni (martie, septembrie) - 2000 lei;
- Organizarea și desfășurarea 4 sesiuni informative (trimestrial) - 4000 lei;
- Acțiunea de înverzirea a orașului și localităților - 2000 lei;
- Maratonul tinerilor, mai - 3000 lei;
- Jocuri intelectuale, 2 activități (aprilie, noiembrie) - 3000 lei;
- Masă rotundă la dialog cu tineri - iulie - 1000 lei;
- Concurs de fotografie, atelier tematic la pictură - 2000 lei;
- Acțiuni în cadrul Zilei Naționale a Tineretului și participarea la evenimentele de nivel republican - 3000 lei.

Analiza de documente și politici pe domeniul de tineret în r. Dondușeni

În Dondușeni nu există un „Plan anual de tineret” separat și publicat oficial în ultimii ani. Activitățile pentru tineri sunt incluse în planurile generale ale Direcției Educație și în Strategia socio-economică a raionului (2022–2027), iar la nivel național se aplică Strategia „Tineret 2030” (2023–2026). Bugetele locale pentru tineret au fost variabile și uneori inexistente.

Situația actuală

- **Nu există un document distinct numit „Plan anual de tineret Dondușeni”.**
- Activitățile pentru tineri sunt incluse în **planurile educaționale și culturale** ale Direcției Educație Dondușeni.
- **Strategia socio-economică 2022–2027** are capitole despre educație, infrastructură și implicarea tinerilor, dar nu un plan anual dedicat.
- **Bugetele locale pentru tineret (2018–2024):**
 - 2018: 31,5 mii lei
 - 2019: 18 mii lei
 - 2020: 0 lei
 - 2021: 17,3 mii lei
 - 2022: 16,8 mii lei
 - 2023: 0 lei
 - 2024: 0 lei
 - 2025: 20, 000 mii lei

În raportul CNTM „**Raport privind bugetele locale în anul 2024**”, Dondușeni este inclus printre APL de nivelul II cu cele mai mici cheltuieli efective pentru tineret în 2024. Raportul indică **0 lei cheltuiți pentru tineret**, Dondușeni fiind în grupul cu Basarabeasca, Rezina și Ștefan Vodă.

Mai mult, CNTM menționează și explicația identificată într-o analiză anterioară: **bugetul pentru activitățile de tineret era 0 lei**, iar activitățile realizate pentru tineri erau prezentate ca neavând nevoie de resurse financiare.

Problema nu este analizată de CNTM doar prin prisma sumei alocate. În materialele CNTM privind bugetele locale se urmăresc diferențele dintre raioane în ceea ce privește **planificarea strategică, finanțarea, implementarea politicilor de tineret și dezvoltarea serviciilor pentru tineri**. CNTM subliniază că participarea tinerilor la planificarea și monitorizarea politicilor locale rămâne limitată în multe raioane.

CNTM are și o „**Hartă a bugetelor**”, destinată comparării cheltuielilor pentru tineret între raioanele țării. Totuși, pagina publică afișează în prezent tabelul agregat până în **2023**, în timp ce raportul separat privind anul 2024 oferă datele mai recente. (<https://cntm.md/harta-bugetelor/donduseni/>)

Concluzie

Situația actuală

- Nu există un **document local dedicat exclusiv tineretului** (strategie sau plan de acțiuni propriu).
- Politicile sunt subsumate strategiei socio-economice și cadrului național „Tineret 2030”.
- **Resursele financiare sunt limitate și neregulate**, ceea ce reduce impactul programelor.
- **Participarea tinerilor la decizii** este redusă, dar există inițiative de consultare prin ONG-uri și cluburi de dezbateri.

Recomandări

Recomandări

1. **Elaborarea unei Strategii locale de tineret (2026–2030)**, adaptată la specificul raionului.
2. **Alocarea unui buget anual minim garantat** pentru acțiuni de tineret.
3. **Crearea unui program local de granturi** pentru inițiativele tinerilor.
4. **Consolidarea centrelor de tineret** ca hub-uri comunitare cu activități regulate.
5. **Mecanisme de consultare:** consilii consultative de tineret, forumuri locale, implicarea tinerilor în procesul decizional.

✓ **Concluzie:** Dondușeni nu are o strategie locală recentă dedicată exclusiv tineretului, dar politicile sunt incluse în strategia socio-economică 2022–2027 și se aliniază la Strategia Națională „Tineret 2030”. Este nevoie de un document local specific și de finanțare constantă pentru a răspunde nevoilor reale ale tinerilor.

Recomandări pentru Dondușeni – dezvoltarea politicilor de tineret până în 2030

Pornind de la **Strategia Națională „Tineret 2030” (2023–2026)** și obiectivele europene pentru tineret, Dondușeni poate construi un cadru local coerent pentru perioada 2026–2030. Iată o serie de recomandări:

1. Elaborarea unei Strategii locale de tineret 2026–2030

- Document separat, adaptat la specificul raionului.
- Include obiective clare: participare civică, educație nonformală, sănătate, cultură, sport, antreprenariat.
- Elaborat prin consultarea tinerilor (focus grupuri, sondaje, forumuri).

2. Buget anual garantat pentru tineret

- Stabilirea unui minim de fonduri dedicate (nu mai puțin de 1% din bugetul raional).
- Crearea unui **program local de granturi** pentru inițiativele tinerilor și ONG-uri.
- Monitorizarea transparentă a cheltuielilor.

3. Consolidarea infrastructurii pentru tineri

- Deschiderea a cel puțin a unui **Centru de Tineret** în orașul Dondușeni prin programul de la ANT.
- Dezvoltarea parteneriatelor cu Centrul Comunitar Laolaltă (UNCHR) pentru a dezvolta activități și servicii de tineret în spațiul dat.
- Crearea de spații multifuncționale (coworking, cultură, sport, recreere).
- Dezvoltarea infrastructurii digitale pentru acces la educație și informare în școli și biblioteci.

4. Participarea civică și dialogul cu APL

- Instituirea unui **Consiliu Consultativ al Tinerilor** la nivel raional.
- Organizarea periodică a **Cluburilor de dezbateri** pe teme comunitare.
- Implicarea tinerilor în procesul de bugetare participativă.
- Dezvoltarea colaborării cu **Consiliul raional de Tineret**.

5. Programe educaționale și de dezvoltare personală

- Extinderea educației nonformale (leadership, voluntariat, competențe digitale) în școli.
- Parteneriate cu școli, ONG-uri și universități pentru formare continuă.
- Promovarea sănătății mintale și a consilierii psihologice pentru tineri.

✓ **Concluzie:** Dondușeni are nevoie de un **document strategic propriu pentru tineret (2026–2030)**, cu buget garantat, infrastructură modernizată și mecanisme reale de implicare civică. Astfel, politicile locale vor fi aliniate la Strategia Națională „Tineret 2030” și vor răspunde direct nevoilor tinerilor din comunitate.

1. Dondușeni (oraș) – centru raional

- ♦ Prioritate: HUB de tineret + oportunități economice

Recomandări:

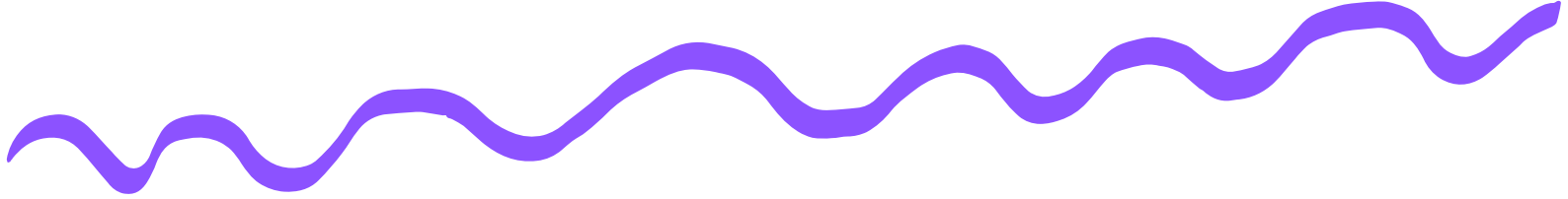
- Crearea unui **Centru de Tineret modern (hub multifuncțional)** (coworking, sală evenimente, spațiu digital, cinema pentru tineri)
- Dezvoltarea unui **program de antreprenoriat pentru tineri** (granturi mici + mentorat local)
- Organizarea de:
 - evenimente culturale regulate (festivaluri, quiz-uri, cinema)
 - cluburi gratuite (IT, media, antreprenoriat)
- Reabilitarea spațiilor urbane:
 - parc modern
 - zone de socializare (foișoare, bănci, iluminat)
- Susținerea și dezvoltarea **Consiliului Raional al Tinerilor**
- Parteneriate cu agenți economici pentru:
 - stagii
 - locuri de muncă pentru tineri

2. Cernoleuca – comunitate mică, în scădere

- ♦ Prioritate: revitalizare comunitară + participare civică+deschiderea filialei a Centrului de Tineret

Recomandări:

- Crearea unui **spațiu de tineret în cadrul școlii sau primăriei drept filială a Centrului de Tineret Dondușeni**
- Lansarea de **cluburi gratuite**:
 - muzică (chitară)
 - dans
 - sport (lupte, atletism)
- Amenajarea:
 - unui mini-parc
 - spații de socializare (bănci, foișor)
- Programe de **educație civică**:
 - cum să comunice cu APL
 - simulări de ședințe publice

3. Țaul – potențial bun, dar comunicare slabă

- ◆ Prioritate: dialog tineri–instituții

Recomandări:

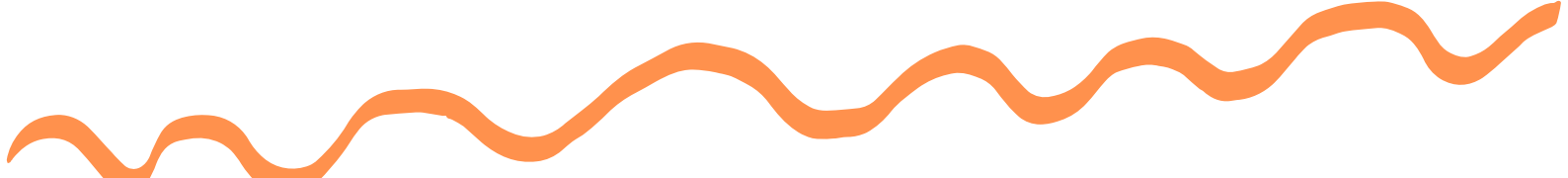
- Instituirea unui mecanism oficial:
 - „**Tinerii întreabă – APL răspunde**” (întâlniri lunare)
- Reformarea relației cu școala:
 - includerea elevilor în decizii (Consiliu al elevilor activ)
- Modernizarea parcului existent:
 - iluminat
 - zone pentru tineri
- Dezvoltarea de:
 - spații de socializare (cafenea, zone outdoor)
- Extinderea cluburilor existente:
 - diversificare (artă, media, leadership)
- Training pentru profesori și APL:
 - comunicare cu tinerii

4. Tîrnova – potențial educațional bun

- ◆ Prioritate: infrastructură + oportunități pentru tineri

Recomandări:

- Crearea unui **spațiu de socializare în școală inclusiv filială de Centru de Tienret**
- Dezvoltarea de:
 - cluburi pe interese (dezbateri, leadership, artă)
- Îmbunătățirea infrastructurii:
 - drumuri
 - iluminat public
- Deschiderea:
 - unei cafenele pentru tineri
- Organizarea de:
 - evenimente extracurriculare regulate
- Programe de orientare profesională:
 - colaborare cu specialiști locali

5. Sudarca – implicare bună, dar infrastructură slabă

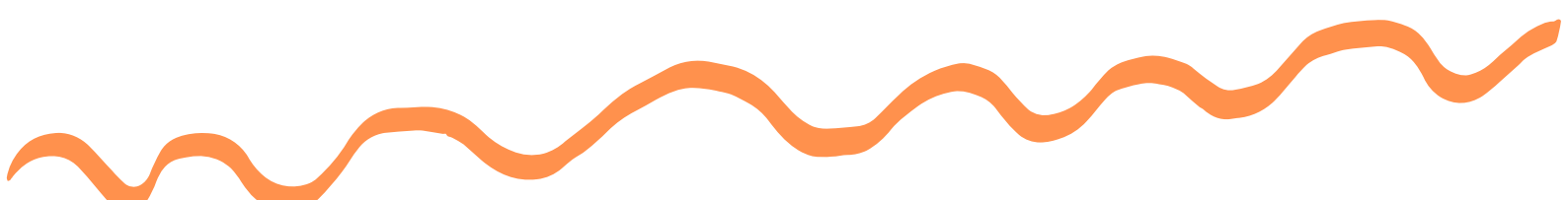
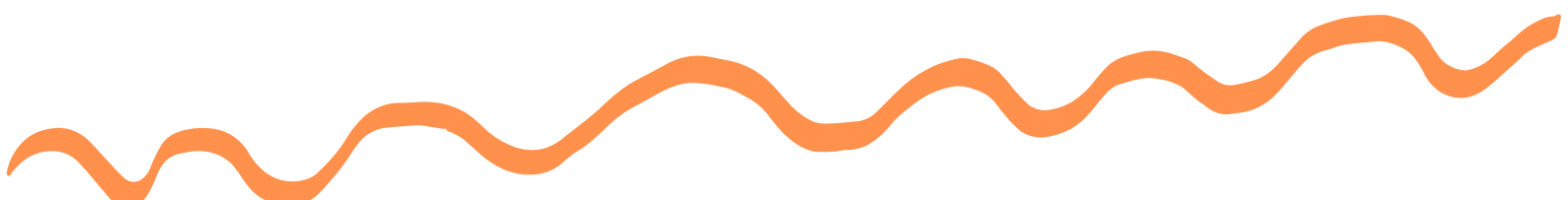
- ◆ Prioritate: infrastructură + valorificarea implicării existente+Centru de tineret

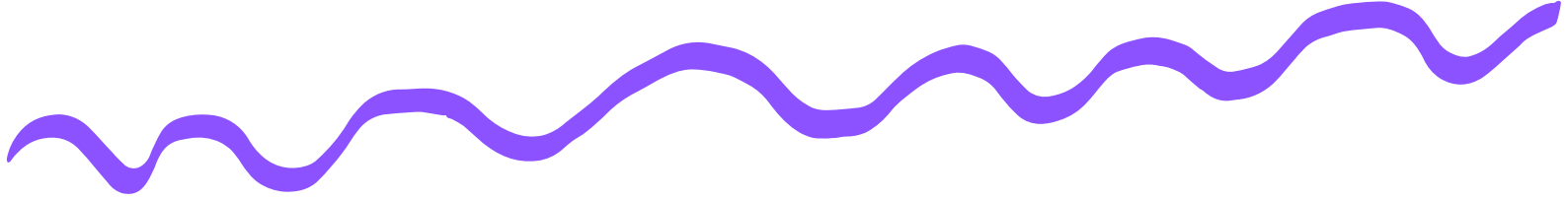
Recomandări:

- Amenajarea unui:
 - **teren sportiv multifuncțional**
 - parc modern (foișor, zonă de relaxare)
- Renovarea:
 - sălii de sport din școală
- Crearea unei:
 - **săli multifuncționale pentru tineri (CE, CLT) inclusiv filială a Centrului de tineret**
- Dezvoltarea unei:
 - cafenele pentru tineri și familii
- Consolidarea inițiativei:
 - „**O cafea cu primarul**” (extinsă și structurată)
- Introducerea:
 - bugetării participative pentru tineri

Analiza bugetului și actelor normative, focus grup cu tinerii și actorii din domeniul de tineret concluzionează importanța de a dezvolta domeniul de tineret la nivel de raion.

Potrivit analizei CNTM privind bugetele locale din 2024, raionul Dondușeni se află printre APL II cu 0 lei cheltuieli efective pentru tineret în anul 2024. Această situație indică o problemă majoră privind finanțarea sectorului de tineret la nivel raional și constituie un argument relevant pentru dezvoltarea unui mecanism local de planificare, finanțare și monitorizare a politicilor și programelor destinate tinerilor.

Analiza celor cinci localități din raionul Dondușeni – **orașul Dondușeni, Cernoleuca, Țaul, Țirnova și Sudarca** – evidențiază existența unor nevoi importante de consolidare a politicilor locale de tineret, în special în ceea ce privește infrastructura, finanțarea și participarea tinerilor la procesele decizionale. La nivel raional, nu există în prezent o strategie sau un plan de acțiuni dedicat exclusiv tinerilor, iar politicile de tineret sunt integrate în documentele generale de dezvoltare socio-economică.

Situația financiară reprezintă una dintre principalele provocări: în anul **2024, raionul Dondușeni a raportat 0 lei cheltuieli efective pentru tineret**, conform analizei CNTM, iar pentru anul 2025 a fost prevăzut un buget de 20 mii lei pentru activități de tineret.

În același timp, cele cinci localități prezintă profiluri și priorități diferite: **Dondușeni** are nevoie de infrastructură și oportunități economice pentru tineri, **Cernoleuca** de revitalizare comunitară și acces la servicii de tineret, **Țaul** de consolidarea dialogului dintre tineri și instituții, **Țirnova** de infrastructură și oportunități educaționale, iar **Sudarca** de investiții în infrastructură și valorificarea participării deja existente.

În ansamblu, există un potențial important de implicare a tinerilor, însă acesta necesită mecanisme permanente de participare, resurse financiare predictibile și servicii de tineret accesibile inclusiv în localitățile rurale. Dezvoltarea unui cadru local coerent pentru perioada **2026–2030**, elaborat împreună cu tinerii, ar putea transforma inițiativele punctuale într-o politică de tineret sustenabilă la nivelul raionului.

1. Orașul Dondușeni – Crearea unui Centru/HUB de Tineret funcțional.

Este prioritatea strategică pentru a concentra serviciile de tineret, educația nonformală, orientarea profesională, voluntariatul și participarea civică într-un spațiu accesibil tinerilor.

2. Cernoleuca – Crearea unei filiale locale a Centrului de Tineret.

Prioritatea este asigurarea accesului tinerilor din localitate la servicii și activități de tineret fără necesitatea deplasării în Dondușeni.

3. Țaul – Instituționalizarea dialogului permanent dintre tineri și APL.

Se recomandă crearea unui mecanism regulat de consultare și participare, prin care tinerii să poată formula propuneri și să participe la identificarea și soluționarea problemelor comunității.

4. Țirnova – Crearea unui spațiu permanent pentru tineri și dezvoltarea cluburilor de interese.

Prioritatea este dezvoltarea unei infrastructuri minime care să ofere tinerilor un loc sigur pentru educație nonformală, socializare, voluntariat și dezvoltarea competențelor.

5. Sudarca – Introducerea bugetării participative pentru tineri.

Tinerii trebuie să aibă posibilitatea nu doar să fie consultați, ci să propună și să prioritizeze proiecte finanțate din bugetul local, transformând participarea lor într-un mecanism real de influențare a dezvoltării comunității.

CONCLUZIE GENERALĂ

(pentru toate localitățile)

Toate cele 5 localități au nevoie de:

Diferența este nivelul de dezvoltare și tipul intervenției necesare:

DONDUSENI
(oraș)

economic + hub regional

- Dezvoltare economică
- Hub de tineret la nivel raional
- Parteneriate și locuri de muncă
- Evenimente și inițiative regionale

CERNOLEUCA
(sat)

revitalizare

- Revitalizarea comunității
- Spații și activități locale
- Creșterea implicării civice
- Combaterea pasivității și stagnării

ȚAUL
(sat)

comunicare

- Îmbunătățirea comunicării dintre tineri și instituții
- Dialog constant și transparent
- Consiliu activ al tinerilor
- Încredere și colaborare

TÎRNOVA
(sat)

infrastructură + educație

- Infrastructură modernizată
- Sprijin pentru educație
- Cluburi și activități educative
- Orientare profesională

SUDARCA
(sat)

infrastructură + valorificare participare

- Infrastructură sportivă și socială
- Valorificarea implicării tinerilor
- Inițiative și proiecte comunitare
- Bugetare participativă

Tineri implicați astăzi, comunități puternice mâine!

Prioritatea comună pentru toate cele 5 localități: trecerea de la activități punctuale pentru tineri la **mecanisme permanente de politică de tineret, finanțare și participare**, cu implicarea directă a tinerilor în stabilirea priorităților locale.